

Стална конференција
градова и општина

SKG Савез градова и општина Србије

Александар Мацура

**ПРОЦЕНА УТИЦАЈА
ПРИСТУПАЊА СРБИЈЕ ЕУ
НА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ
У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТИКЕ
СА НАЛАЗИМА
И ПРЕПОРУКАМА**

Шведска
Sverige

**ПРОЦЕНА УТИЦАЈА ПРИСТУПАЊА СРБИЈЕ ЕУ
НА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТИКЕ
СА НАЛАЗИМА И ПРЕПОРУКАМА**

СТАЛНА КОНФЕРЕНЦИЈА ГРАДОВА И ОПШТИНА
– САВЕЗ ГРАДОВА И ОПШТИНА СРБИЈЕ

Александар Мацура

**ПРОЦЕНА УТИЦАЈА
ПРИСТУПАЊА СРБИЈЕ ЕУ
НА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ
У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТИКЕ
СА НАЛАЗИМА И ПРЕПОРУКАМА**

Београд, 2019.

**ПРОЦЕНА УТИЦАЈА ПРИСТУПАЊА
СРБИЈЕ ЕУ НА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ
У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТИКЕ СА НАЛАЗИМА
И ПРЕПОРУКАМА**

Аутор

Александар Мацура

Издавач

Стална конференција градова и општина

– Савез градова и општина Србије

Македонска 22, 11000 Београд

За издавача

Ђорђе Станичић, генерални секретар СКГО

Лектура

Ивана Андрић

Дизајн и припрема за штампу

Атеље, Београд

www.atelje.rs

ISBN 978-86-88459-99-0

Израду ове публикације помогла је Влада Шведске у оквиру програма „Подршка локалним самоуправама у Србији на путу на ЕУ – Друга фаза”.

Садржај публикације је искључиво одговорност СКГО.

Садржај

САЖЕТАК	5
УВОД	7
1. АНАЛИЗА НАЈЗНАЧАЈНИЈИХ ИЗАЗОВА У ТЕКУЋЕМ ПЕРИОДУ	9
1.1. Уобличавање система енергетског менаџмента.....	9
1.2. Системи даљинског грејања	13
1.2.1. Мерење испоручене топлоте и најлаша по употребу	13
1.2.2. Промена горива у системима даљинског грејања	14
1.2.3. Локалне самоуправе и енергетска ефикасност у приватним зградама ...	14
2. ЗАКЉУЧЦИ: ЗНАЧАЈ ПРЕТХОДНИХ ЗАКЉУЧАКА СА КОМЕНТАРИМА	17
3. ПРЕПОРУКЕ: НАПРЕДАК И НОВЕ ПРЕПОРУКЕ	19
4. ПРИЛОГ 1: ОДРЕДБЕ ЗАКОНА О ЕФИКАСНОМ КОРИШЋЕЊУ ЕНЕРГИЈЕ И ЗАКОНА О ЕНЕРГЕТИЦИ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ЛОКАЛНУ САМОУПРАВУ	23
5. ПРИЛОГ 2: ЗАКОНОДАВСТВО ЕУ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ СА КОЈИМ ЈЕ ПОТРЕБНО УСКЛАДИТИ ПРАВНЕ НОРМЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ДО 2021. ГОДИНЕ ПРЕМА НАЦИОНАЛНОМ ПРОГРАМУ ЗА УСВАЈАЊЕ ПРАВНИХ ТЕКОВИНА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ	29

САЖЕТАК

Стална конференција градова и општина је 2013. године, у оквиру програма „Подршка локалним самоуправама у Србији у процесу европских интеграција”, који је финансирала Краљевина Шведска, први пут спровела истраживање о утицају процеса европских интеграција на локалне самоуправе у области енергетске ефикасности (ЕЕ) са налазима и препорукама. Истраживање које је пред вама представља допуну те анализе, која узима у обзир промене настале у законодавству, институционалном оквиру, као и у спровођењу обавеза које су постојале 2013. године.

Законско уобличавање система енергетског менаџмента, обавезе увођења наплате засноване на стварној потрошњи у системима даљинског грејања и промена горива у системима даљинског грејања, те успостављање правног оквира у ком локалне самоуправе могу директно да утичу на енергетску ефикасност у приватним зградама јесу исходи транспонованја законодавног оквира Европске уније који могу представљати најзначајније изазове за локалне самоуправе у области енергетске ефикасности.

У овом тренутку је прерано говорити о утицају на стање у области енергетске ефикасности које је преузимање овог законодавства имало из најмање три разлога: а) коначно уобличавање правног оквира још увек није завршено, б) оквир у коме би се пратили резултати ових промена није у потпуности успостављен, а делови оквира који постоје не омогућавају мерење стварног утицаја и в) значајно повећање расположивих јавних средстава за мере унапређења енергетске ефикасности и њихово коришћење остварује стварне утицаје. Без детаљне евалуације није могуће једнозначно утврдити у којој је мери ово повећање расположивости резултат процеса придруживања ЕУ.

Како нисмо у стању да меримо утицај односно, стварне промене стања у области енергетске ефикасности јер методологија праћења не уважава стварно стање при процени уштеда у финалној енергији и прописује коришћење фактора конверзије у примарну енергију који не одсликавају енергетски систем у Републици Србији, принуђени смо да пратимо процесне индикаторе.

Начин на који је Република Србија планирала да испуни обавезе везане за учешће обновљивих извора енергије (ОИЕ) у финалној потрошњи енергије укључују и велике интервенције у системима даљинског грејања. На основу досадашњег тока спровођења активности у овој области можемо рећи да је потребно

значајно ојачати капацитете локалних самоуправа да би се предвиђени циљеви остварили на ефикасан и дугорочно одржив начин уз поштовање најбољих светских професионалних стандарда у овој области.

Неке промене у законском оквиру су отвориле могућност да локалне самоуправе суфинансирају мере енергетске ефикасности на зградама у приватном власништву. Потребно је добро промислити основе на којима ће се доносити одлуке у овом правцу, а у случају да буду донете, неопходно је јачање капацитета локалних самоуправа да се осмисле, финансирају и спроведу програми који ће се спроводити на основу тих одлука.

Чињеница да је почетком 2018. године Одсек за унапређење енергетске ефикасности у Министарству рударства и енергетике бројао¹ четири стално запослена, једно лице ангажовано по уговору о привременим и повременим пословима и три лица ангажована преко пројеката које финансирају донатори, указује на неопходност разумевања значаја локалног власништва над политикама енергетске ефикасности.

---

1 Извор: Национални програм за усвајање правних тековина Европске уније, трећа ревизија.

УВОД

Подсетивши се да локална самоуправа има различите улоге када је енергетика у питању, можемо да увидимо да промене узроковане усвајањем законодавства ЕУ које смо истакли као потенцијално најзначајније утичу на све четири улоге.

Табела 1. Промене које доноси усаглашавање са правним тековинама ЕУ и улоге локалне самоуправе

Улога локалне самоуправе Значајна промена	Произвођач или снабдевач	Потрошач	Регулатор и планер	Инвеститор
Уобличавање система енергетског менаџмента	Има обавезу као власник система даљинског грејања	Има обавезу као власник објеката и комуналних система у којима се троши енергија	Има улогу у уобличавању система енергетског менаџмента	Обезбеђује средства у буџету за спровођење мера енергетске ефикасности и успостављање система управљања енергијом и руковођење тим системом

Улога локалне самоуправе Значајна промена	Произвођач или снабдевач	Потрошач	Регулатор и планер	Инвеститор
Наплата по утрошку и промена горива	Као власник система даљинског грејања мора да осмисли и спроведе замену горива	У објектима прикљученим на системе даљинског грејања плаћа рачуне по новим обрачунима	Доноси тарифне системе и одобрава висину регулисаног прихода за системе даљинског грејања	
Утицај на енергетску ефикасност у приватним зградама			Одређује зоне обавезног одржавања зграда	Чини се да може да покрива трошкове унапређења енергетске ефикасности приватних власника објеката

Како се ове промене појављују као обавеза пред доносиоцима одлука на локалном нивоу? Да ли се и колико спроводе?

1. АНАЛИЗА НАЈЗНАЧАЈНИЈИХ ИЗАЗОВА У ТЕКУЋЕМ ПЕРИОДУ

1.1. Уобличавање система енергетског менаџмента

Систем енергетског менаџмента² можемо посматрати као систем организованог управљања енергијом са циљем да се постигне рационално коришћење енергије са што мање трошкова.

Министарство рударства и енергетике на својој интернет страници истиче законитост као битну карактеристику система „Систем енергетског менаџмента је систем организованог управљања енергијом на начин да обвезници система енергетског менаџмента извршавају *законом прописане обавезе* са циљем да се постигне рационално коришћење енергије уз што мање трошкова.”³

Систем управљања енергијом у локалним самоуправама, како га види Закон о ефикасном коришћењу енергије, укључује многобројне активности и многобројне учеснике. Од Процене утицаја процеса европских интеграција на локалне самоуправе у области енергетске ефикасности⁴ коју смо спровели 2013. године дошло је до великих, планираних промена у законском оквиру који регулише ову област.

Табела 2. Улоге појединих актера у систему управљања енергијом на локалном нивоу

Влада Републике Србије	Министарство рударства и енергетике	Јединица локалне самоуправе
<ul style="list-style-type: none"> • Доноси план за енергетску ефикасност • Утврђује годишње планиране циљеве уштеда енергије за обвезнике система енергетског менаџмента	<ul style="list-style-type: none"> • Прикупља годишње извештаје обвезника система енергетског менаџмента • Води базу података од значаја за праћење система енергетског менаџмента	<ul style="list-style-type: none"> • Именује енергетског менаџера • Доноси програм и план енергетске ефикасности • Спроводи мере енергетске ефикасности и реализује план уштеда електричне енергије

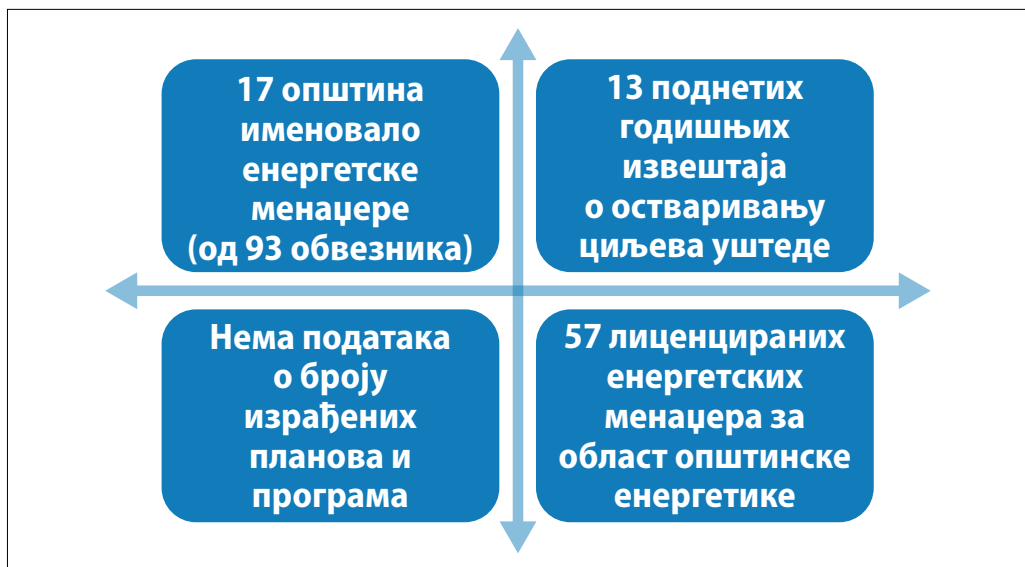
2 Добру илустрацију овог система можете пронаћи на: <http://www.bos.rs/ekz/uploaded/CEI%20Infografika.pdf>.

3 <http://www.mre.gov.rs/sistem-energetskog-menadzmenta.php>.

4 http://www.skgo.org/storage/app/uploads/public/152/095/870/1520958708_Analize.pdf.

Влада Републике Србије	Министарство рударства и енергетике	Јединица локалне самоуправе
	<ul style="list-style-type: none"> • Планира и организује обуку, полагање испита и издавање лиценце енергетским менаџерима и саветницима • Води регистре лиценцираних енергетских менаџера и овлашћених енергетских саветника • Води обједињене статистичке податке о енергији испорученој купцима енергије • Врши послове у области финансирања ефикасног коришћења енергије и управља Буџетским фондом за унапређење енергетске ефикасности 	<ul style="list-style-type: none"> • Прикупља и анализира податке о потрошњи енергије • Спроводи обавезне периодичне енергетске прегледе • Доставља годишњи извештај о остваривању циљева уштеде Министарству • Доставља Министарству пријаву о годишњој потрошњи енергије

Како нисмо у стању да меримо утицај односно стварне промене стања у области енергетске ефикасности јер методологија праћења не уважава стварно стање при процени уштеда у финалној енергији и прописује коришћење фактора конверзије у примарну енергију који не одсликавају енергетски систем у Републици Србији, принуђени смо да пратимо процесне индикаторе.

Графикон 1. Неки подаци о стању у систему енергетског менаџмента у октобру 2017. Извор: Одговори Министарства рударства и енергетике на упитник који је доставила Београдска отворена школа.

Београдска отворена школа је у октобру 2017. године доставила упитник, на који је Министарство рударства и енергетике одговорило. Интересантно је уочити да Министарство у том тренутку није имало евиденцију о броју израђених програма и планова енергетске ефикасности, иако се чини да је управо програм кључни инструмент којим се стварају услови да локална самоуправа оствари уштеде спровођењем мера енергетске ефикасности.

Поред овог извора, у анализи смо користили и одговоре на питања које су саме локалне самоуправе дале кроз два спроведена истраживања на ову тему.

Табела 3. Успостављање система енергетског менаџмента на локалном нивоу: карактеристике два испитивања

Истраживање СКГО	Истраживање БОШ и СКГО
2016. година, одговорило 12 јединица локалне самоуправе	2018. година, одговорило 73 јединице локалне самоуправе

Истраживање које је спроведено 2018. године даје нам неке занимљиве одговоре. Висок проценат испитаника тврди да познаје прилике за финансирање енергетске ефикасности, а 38 градова и општина од њих 59 истичу да су пројекте за унапређење енергетске ефикасности реализовали уз помоћ Канцеларије за управљање јавним улагањима.

Недостатак капацитета запослених као главну препреку препознаје 60,3% испитаника, док чак 82,5% њих препознаје потребу за организовањем обука. *Чини се да су кључни фактори за вођење ефикасне енергетске ефикасности и спровођење пројеката били главна препрека за смањење неопходних трошкова за енергију на локалном нивоу.*

Табела 4. Изабрани одговори испитаника и резултати из истраживања које су спровели БОШ и СКГО 2018. године

Питање	Број позитивних одговора	Укупан број одговора на питање
Да ли Ваша општина или град има именованог енергетског менаџера?	26	73
Да ли је у Вашој општини или граду одређена особа која ће бити именована за енергетског менаџера и проћи обуку Машинског факултета?	15	44
Да ли у Вашој општинској или градској управи постоје запослени који су задужени за праћење и контролу потрошње енергије?	16	44
Да ли Ваша општина или град има усвојен програм енергетске ефикасности?	6	66
Да ли је Ваша општина или град у 2017. години поднео годишњи извештај о оствареним циљевима уштеде Министарству рударства и енергетике?	14	66

Питање	Број позитивних одговора	Укупан број одговора на питање
Да ли ће Ваша општина или град у 2018. години поднети годишњи извештај о оствареним циљевима уштеде Министарству рударства и енергетике?	32	66
Да ли Ваша општина или град прикупља податке о потрошњи енергије?	43	66
Број општина које на месечном нивоу прикупљају податке	19	43
Број општина које су добро упознате са приликама за финансирање енергетске ефикасности	54	65
Број општина које су користиле средства преко Канцеларије за управљање јавним улагањима	38	59
Број општина које наводе недостатак капацитета запослених као главну препреку у спровођењу политике енергетске ефикасности и успостављању система енергетског менаџмента	38	63
Број испитаника који препознаје потребу за организовањем обука	52	63

Резултати истраживања јасно указују на то да спровођење закона још увек није потпуно. Нарочито је видљиво да је израда кључног документа практичне политике у области енергетске ефикасности – програма енергетске ефикасности, готово у потпуности занемарена.

Испитаници уочавају недостатак капацитета као главну препреку у спровођењу политике енергетске ефикасности и успостављању система енергетског менаџмента. Охрабрујуће је што, у складу са тим, испитаници препознају потребу за организовањем обука како би се подигли капацитети запослених.

Истраживање показује и очекивања већег броја испитаника да ће њихове локалне самоуправе доставити годишњи извештај о оствареним циљевима уштеде Министарству рударства и енергетике, чиме би се макар симболично отпочело управљање енергијом у локалним самоуправама.

Према истраживању, финансирање више није главна препрека за унапређење енергетске ефикасности. Чак 83% испитаника верује да су добро упознати са приликама за финансирање енергетске ефикасности, док је 64,4% испитаних локалних самоуправа имало прилику да користи средства Канцеларије за управљање јавним улагањима.

1.2. Системи даљинског грејања

1.2.1. Мерење испоручене топлоте и најлаша по ушрошку

Процес приступања ЕУ донео је у наш стратешки и законски оквир промене које пред власнике, управљаче и регулаторе система даљинског грејања стављају многобројне изазове.

Члан 10. Директиве о енергетској ефикасности⁵ у првом ставу прописује обавезу да се наплата од потрошача заснива искључиво на потрошеној енергији. Рок за Републику Србију да спроведе овај члан, настао одлуком Министарског савета Енергетске заједнице од 16. октобра 2015, био је 30. новембар 2017. Испуњавање ове обавезе значи да рачуни које корисници даљинског грејања плаћају морају бити засновани на измереној потрошњи топлотне енергије. Чињеница је да највећи број потрошача енергије у Републици Србији још увек није у прилици да користи то право, пре свега због чињенице да оваква врста наплате није до краја спроведена у граду Београду.

Закон о ефикасном коришћењу енергије у ставу 1. члана 47. каже: „Надлежни органи јединица локалне самоуправе дужни су да у тарифни систем за услуге даљинског грејања, укључе као један од елемената за обрачун цене услуге грејања и измерену, односно стварно предату количину топлотне енергије.” Чини се да оваква дефиниција оставља простора да потрошња буде један од елемената у тарифном систему, да се мери, али да не буде нужно основа за наплату, што је у супротности са Директивом о енергетској ефикасности.

Исти оквир прописује да се до 30. новембра 2019. у зградама са више корисника омогући индивидуално мерење потрошње топлотне енергије уколико је то оправдано са становишта трошкова и користи, те да се, у случају да то није оправдано или технички изводљиво, прибегне уградњи индивидуалних алокатора трошкова на сваком радијатору, осим уколико уговорна страна не покаже да ни ово решење није оправдано са становишта трошкова и користи. Будући да су трошкови индивидуалног мерења значајни, од кључне је важности да се економска оправданост и техничка изводљивост ове мере процене што је могуће пре.

Комуникација са грађанима у вези са променом система наплате је од огромне важности, што смо могли да видимо на случају града Ниша, у коме је приликом преласка на наплату по утроску дошло да великог незадовољства грађана.

5 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32012L0027>.

1.2.2. Промена горива у системима даљинског грејања

Националним акционим планом за коришћење обновљивих извора енергије (НАПОИЕ) и Уредбом о утврђивању програма остваривања стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године за период од 2017. до 2023. године (Програм) предвиђене су интервенције на промени горива у системима даљинског грејања. У ту сврху, Република Србија је већ узела зајам у износу од 20 милиона евра, док је Програмом предвиђено да се за меру „Изградња нових топлотних извора, гашење дотрајалих и неусловних котларница, конверзија горива, прелазак на коришћење ОИЕ, уградња екстерних економајзера на димни тракт ради искоришћења отпадне топлоте димног гаса, унапређење система за аутоматску контролу топлотних извора, СНР постројење” обезбеди 121.012.572,00 евра.

Као извори средстава финансирања за ову меру наведени су: сопствена средства јавних комуналних предузећа, неповратна средства министарства надлежног за послове енергетике кроз Буџетски фонд за ЕЕ, донације, кредитне линије, програми *KfW*, *GIZ*, *IPA* пројекти.

У Уговору о зајму за Програм подстицања обновљиве енергије: развој тржишта биомасе у Републици Србији (прва компонента), који је Република Србија потписала са *KfW*, наводи се да ће Република Србија зајам пренети на одабране општине и њихова предузећа за производњу и дистрибуцију топлоте. Капацитети општина и њихових предузећа за производњу и дистрибуцију топлоте да управљају инвестицијама у системе даљинског грејања већим од сто милиона евра кроз мере које нису до сада спровођене у Републици Србији чине се веома упитним.

Спровођење члана 7. Директиве о енергетској ефикасности може пред дистрибутере топлотне енергије ставити обавезу смањења потрошње енергије код крајњих корисника. За осмишљавање, спровођење и финансирање мера којима би се те обавезе испуниле биће потребна подршка локалним самоуправама које су власници предузећа за дистрибуцију топлотне енергије.

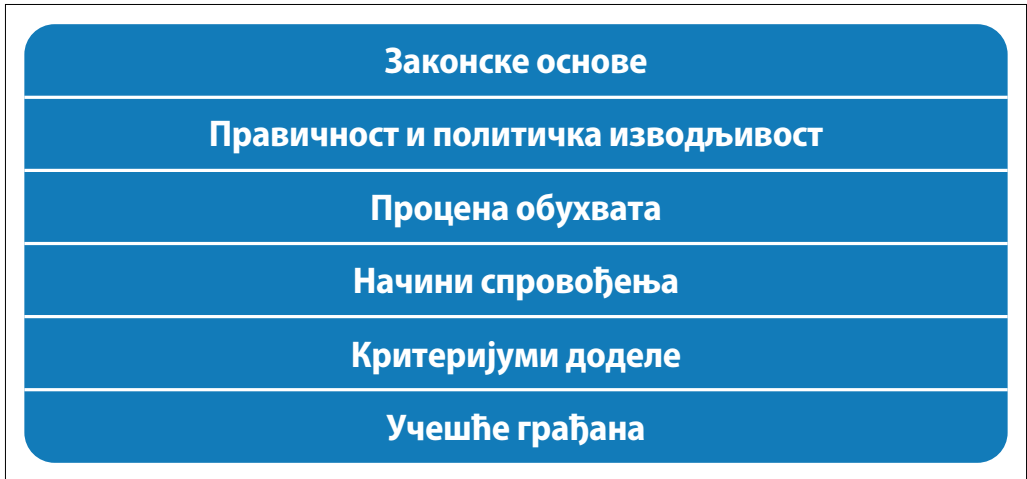
1.2.3. Локалне самоуправе и енергетска ефикасност у приватним зградама

Члан 61. Закона о становању и одржавању зграда у ставу 5. прописује: „Јединица локалне самоуправе може донети одлуку којом предвиђа бесповратно суфинансирање активности на инвестиционом одржавању и унапређењу својстава зграде из става 2. овог члана, у ком случају јединица локалне самоуправе обезбеђује средства у буџету за учешће у пројектима финансирања ових активности и доноси одлуку којом прописује поступак доделе средстава, проценат учешћа и услове под којима јединица локалне самоуправе учествује у финансирању ових активности.”

Овај члан закона је изазвао велики интерес међу локалним самоуправама које су почеле да промишљају начине спровођења могућности дате у ставу 5, а неке су локалне самоуправе већ и донеле одлуке којима се ове могућности користе. СКГО је препознала ову тражњу и са ресорним министарством започела сарадњу чији

је циљ да се јединицама локалне самоуправе помогне да донесу одлуке којим се спроводе одредбе овог закона.

Чини се да постоје групе питања на која је потребно обратити пажњу у операционализацији ових мера.

Графикон 2. Групе питања од значаја за коришћење могућности суфинансирања мера унапређења својстава зграда у приватном власништву од стране локалних самоуправа

Када су у питању правичност и политичка изводљивост, потребно је одлучити се да ли би могућа подршка била усмерена само на зграде на систему даљинског грејања, само на више породичне зграде или на све стамбене зграде.

Код начина спровођења може се размишљати, између осталог, и о: директном спровођењу од стране градске управе, ESCO аранжманима, јавном ESCO аранжману преко топлана за зграде на систему даљинског грејања, субвенцији на камате у сарадњи са банкама. Мора се размишљати и о томе да ли ће мере које се спроводе бити мере по слободном избору, унапред задате мере из менија мера, као и о томе да ли ће бити потребно вршити јавну набавку материјала и о предузећима која би мере спроводила.

При одлучивању о критеријумима доделе средстава, могуће је размотрити и следеће критеријуме: вредност инвестиције по кориснику, процењену уштеду по јединици инвестиције, проценат потписаних власника у случају више породичних зграда, положај зграде у систему даљинског грејања, имовински статус (у случају више породичних зграда овај критеријум неће бити примењивати). Такође, могуће је бирати између принципа јединственог фонда или више фондова за различите групе корисника или мера.

Од велике је важности размотрити и учешће грађана, како у суфинансирању тако и у осмишљавању мера, као и могућу улогу управитеља зграда у овом процесу.

2. ЗАКЉУЧЦИ: ЗНАЧАЈ ПРЕТХОДНИХ ЗАКЉУЧАКА СА КОМЕНТАРИМА

Табела 5. Закључци из Анализе утицаја из 2013. године са коментарима

Закључак из претходне Анализе утицаја (2013)	Коментар
Унапређење енергетске ефикасности на локалном нивоу може представљати најснажнији замајац за локални економски развој и може значајно допринети смањењу буџетских трошкова и/или унапређењу јавних услуга	Закључак је и даље једнако значајан.
Локална самоуправа троши значајан део свог буџета (између 5% и 10%) на плаћање енергетских трошкова и може да утиче на енергетске трошкове других актера који су по укупном обиму приближно једнаки буџету локалне самоуправе.	Закључак је и даље једнако значајан.
Процес приступања ЕУ доноси већи фокус на енергетску ефикасност. Политике енергетске ефикасности у ЕУ и пратећи инструменти у потпуности су сагласни са развојним циљевима локалних самоуправа у Србији. Могући недостатак капацитета за њихово спровођење представља један од главних развојних проблема и не треба да буде препрека снажном прихватању и подржавању политика ЕУ у области енергетске ефикасности.	Закључак је и даље једнако значајан.
Обавезе локалних самоуправа које проистичу из законодавства ЕУ везаног за енергетску ефикасност су ограниченог обима и већ су у доброј мери назначене постојећим законским оквиром.	Закључак је и даље једнако значајан.
Недостатак политичке воље за спровођење локалних енергетских политика је кључно утицао на низак ниво капацитета на локалном нивоу. Инерција очекивања решавања овог питања са других нивоа је један од главних узрока за овакво стање.	Инерција је сада још и већа будући да су, са изузетком Буџетског фонда за енергетску ефикасност, све шеме финансирања енергетске ефикасности на локалном нивоу снажно централизоване.

Закључак из претходне Анализе утицаја (2013)	Коментар
Промена националног законског оквира може убрзати стварање политичке воље и изградњу капацитета на локалном нивоу.	Унапређење законског оквира је довело до појачаних активности на локалном нивоу уз подршку развојних партнера, али се чини да и даље недостаје политичка воља да се снажније приступи решавању питања енергетске ефикасности.
Тренутни капацитет локалних самоуправа у овој области није довољан ни за отпочињање процеса који претходи припреми програма и плана енергетске ефикасности.	Као што се види у тексту анализе, Министарство надлежно за питања енергетике није водило евиденцију о израђеним програмима енергетске ефикасности. Они програми који су консултанту познати израђени су уз велику спољну подршку и у већини случајева на почетку процеса локална самоуправа није имала ни потпуни слику о томе које институције плаћају рачуне у којим објектима.
Постоје могућности за стално или повремено ангажовање стручних сарадника који би се могли оспособити за обављање енергетског менаџмента на локалном нивоу.	Јединице локалне самоуправе су почеле да ангажују спољне сараднике у ову сврху. Како су средства које Буџетски фонд ставља на располагање локалним самоуправама условљена постојањем именованог енергетског менаџера, могуће је да то подстиче локалне самоуправе да ангажују стручне сараднике у ту сврху. Овакав подстицај може да заврши играњем „регулаторних игара“, односно понашањем у коме регулисана страна само формално испуњава услове регулатора, што неће довести до жељених резултата и само ће повећати трошкове спровођења постојећих мера.
Јавно финансирање енергетске ефикасности (како национално тако и међународно) недовољно је транспарентно, компликовано и удаљено од локалних самоуправа.	Има побољшања у погледу разумевања овог финансирања, пре свега у раду Канцеларије за управљање јавним улагањима. Простор за даље побољшање је, међутим, још увек значајан.
Инструменти који су на располагању у процесу приступања ЕУ могу значајно унапредити капацитете локалног нивоа за успешно спровођење политика енергетске ефикасности.	Ова област до сада није била предмет озбиљније помоћи ЕУ па се чини да је закључак и даље једнако значајан.
Финансирање од стране треће стране (јавно приватно партнерство, ESCO) захтева јачање локалних капацитета.	У овој области је дошло до помака. Потребно је научити лекције из постојећих примера, пре свега кроз међуопштинску сарадњу.

3. ПРЕПОРУКЕ: НАПРЕДАК И НОВЕ ПРЕПОРУКЕ

У табели у наставку дат је осврт на испуњеност препорука датих у Анализи из 2013. године и процена да ли су препорука или неки њен део још увек значајни.

Табела 6. Препоруке из претходне анализе, испуњеност и значај старих препорука

Препорука из претходне Анализе утицаја (2013)	Испуњеност и значај препоруке у 2018. години
<p>Локалне самоуправе треба да приступе доношењу аутентичних локалних политика у области енергетике на основу којих би били припремљени програми и планови енергетске ефикасности са посебним освртом на питања даљинског грејања. СКГО је одлично позиционирана да подстиче и координира овај процес. Оснивање ресурс центра за енергетску ефикасност при СКГО и изградња његових капацитета би снажно допринели брзини и квалитету процеса доношења аутентичних локалних енергетских политика. Организација Повеља градоначелника и пратеће структуре, као изванредан пример управљања на више нивоа власти заснован на добровољној основи, може помоћи у процесу оснивања ресурс центра</p>	<p>Ресурс центар није основан при СКГО. СКГО учествује у сарадњи са GIZ-ом и UNDP-ом у активностима које јачају капацитете локалних самоуправа за доношење политика у овој области. Питања даљинског грејања нису тренутно у фокусу. СКГО је у међувремену формирала и Мрежу енергетских менаџера и повереника за енергетску ефикасност, чији је један од задатака да јача капацитете ЈЛС у домену комуналне енергетике и енергетског менаџмента и служи као ресурс за размену знања и искустава међу општинама Повеља градоначелника тренутно нема капацитете да помогне оснивање ресурс центра, али има у плану програмске активности у партнерству са партнерима у Србији које могу на дужи рок допринети јачању ових капацитета.</p>

Препорука из претходне Анализе утицаја (2013)	Испуњеност и значај препоруке у 2018. години
<p>Неопходна је интензивна међуопштинска сарадња у процесу успостављања енергетског менаџмента. СКГО би, преко Ресурс центра за енергетску ефикасност или преко одбора за енергетску ефикасност могла да подстиче и координира овакву сарадњу и по потреби пружа услуге енергетског менаџмента појединим јединицама локалне самоуправе.</p>	<p>Један број локалних самоуправа је ступио у одређену врсту сарадње кроз пројекте као што је МЕЕМП; међутим, то се не може сматрати и формалном међуопштинском сарадњом. Ипак, са изменама и допунама Закона о локалној самоуправи, које питање међуопштинске сарадње детаљно разрађују, и моделима споразума које је развила СКГО, створен је простор за боље и формално повезивање општина у области енергетског менаџмента. Функцију ресурсног центра у извесној мери може да обавља Мрежа енергетских менаџера и повереника за енергетску ефикасност, чији је један од главних задатака да се бави питањима статуса енергетских менаџера и увођења система енергетског менаџмента на локалном нивоу. Овим питањима се баве и партнерске организације као што су <i>UNDP</i>, <i>GIZ</i>, РЕС фондација, Мрежа добре енергије, БОШ и друге.</p>
<p>Локалне самоуправе би преко СКГО требале интензивније да учествују у процесу осмишљавања, формулисања и спровођења развојне помоћи. Неопходно је да СКГО одмах затражи место у управним одборима текућих пројеката и стално место у механизмима за осмишљавање помоћи. СКГО може преко свог ресурс центра да спроводи пројекте из ове области поједностављујући сада веома сложене механизме приступа расположивим фондовима. Према резултатима претходно обављених истраживања, локалне самоуправе не виде СКГО у овој улози. Потребно је развити комуникациону стратегију којом се објашњавају разлози за овакав аранжман.</p>	<p>СКГО је оснажила своје место у осмишљавању и спровођењу међународне помоћи у овој области и све чешће је актер у пројектима у области енергетске ефикасности и енергетике уопште.</p>
<p>Потребно је на примеру Општине Врбас показати значај и генезу развијања локалне енергетске политике, уочити уобичајене препреке и предложити нека решења.</p>	<p>Пример Општине Врбас и потпуне архитектуре система енергетског менаџмента још увек није на систематски начин анализиран и искоришћен за унапређење стања у овој области. До припреме ове анализе није настао ниједан систем управљања енергијом на локалном нивоу који по својој свеобухватности може да се мери са системом који је постојао у Општини Врбас.</p>

Препорука из претходне Анализе утицаја (2013)	Испуњеност и значај препоруке у 2018. години
<p>У процесу припреме програма и планова енергетске ефикасности учавати стандардизоване пројекте, подстицати међуопштинску сарадњу, могућу заједничку набавку робе и услуга, као и налажење и структурирање инвестиција. Размотрити оправданост оснивања јавних ESCO компанија. Користити ресурс центар и базу СЛАП у ову сврху.</p>	<p>Позитивно је што је дошло до коришћења базе СЛАП и у процесима реконструкције објеката којима руководи Канцеларија за јавна улагања. Нажалост, база СЛАП се не користи на препоручени начин за учаване стандардизованих пројеката и достизање економије обима приликом ових интервенција. С обзиром на најављене нове инвестиције у реконструкцију јавних објеката, ова препорука је и даље веома значајна. Чини се да и даље постоји простор за разматрање оправданости оснивања јавних ESCO компанија.</p>
<p>Подстицати унапређење професионалних капацитета и удруживање професионалаца из области енергетског менаџмента на нови и квалитетнији начин. Користити ресурс центар, донаторске програме, студијска путовања, братске градове и општине, Повељу градоначелника и друге начине сарадње ради унапређења професионалних капацитета.</p>	<p>Ради се на унапређењу професионалних капацитета професионалаца из области енергетског менаџмента, али и даље постоји велики простор за повећање квалитета овог рада. Потребно је да сами професионалци искажу своје потребе и предложе могуће начине рада на унапређењу својих професионалних капацитета.</p>
<p>Пратити развој законодавства ЕУ у раним фазама преко представништва СКГО у Бриселу или на други начин.</p>	<p>Ова препорука још увек није остварена у смислу представништва у Бриселу, али СКГО прати развој законодавства ЕУ у складу са расположивим ресурсима.</p>
<p>Оснажити везу између компанија и локалних самоуправа у области енергетске ефикасности. Подстицати сарадњу и усмеравају компанијске фондове за друштвено одговорно пословање. Подстицати учлањење у локална и глобална удружења друштвено одговорних компанија, како локалних самоуправа тако и СКГО. Учланити се у локалну мрежу организације Глобални договор УН (<i>UN Global Compact</i>)</p>	<p>Ова препорука није још увек испуњена. Чини се да још увек постоји потреба за оваквом врстом сарадње.</p>
<p>Активно учествовати у процесу хармонизације законодавства у овој области и доношењу енергетске политике. Припремити структуриране инпуге за главне документе.</p>	<p>СКГО је у периоду након 2013. препозната од стране ресорног министарства као актер који има репрезентативну улогу и значајан капацитет, и који може да допринесе процесу хармонизације законодавства у области енергетике. Ово се посебно односи на сектор у министарству који се бави питањима енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије. Ипак, потребно је даље јачање капацитета, пре свих, мреже енергетских менаџера, као би и у будућем периоду СКГО могла активно да се укључује у законодавне процесе.</p>
<p>Подстаћи локалне самоуправе да буџетирају средства за могуће суфинансирање већих пројеката из области енергетске ефикасности.</p>	<p>Постоји извештај напредак у овој области, који је могао настати и као одговор на активности Буџетског фонда за енергетску ефикасност.</p>

Табела 7. Нове препоруке

Препорука	Ниво
Унапредити обрасце за прорачун уштеда и факторе конверзије тако да боље одсликавају стварне уштеде енергије.	Национални
Испитати оправданост увођења индивидуалног мерења или алокације трошкова у системима даљинског грејања	Национални, локални, СКГО
Детаљно размотрити све аспекте спровођења могућности датих у члану 61. став 5. Закона о становању и одржавању зграда	Национални, локални, СКГО
Осмислити начин спровођења члана 7. Директиве о енергетској ефикасности за системе даљинског грејања и могућу везу тог начина са спровођењем могућности датих у члану 61. став 5. Закона о становању и одржавању зграда.	Национални, локални, СКГО

Процес приступања ЕУ је у протеклих 5 година значајно утицао на развој законодавства у области енергетике у Републици Србији, укључујући и законодавство које регулише права и обавезе локалних самоуправа. Иако су обриси овог законодавства били видљиви и 2013. године, спровођење законодавства још увек није на задовољавајућем нивоу, а резултате спровођења у постојећем оквиру није ни могуће измерити. Испитаници наговештавају боље спровођење закона у наредном периоду, што је у складу са појачаним подстицајима за спровођење закона који долазе од надлежног министарства.

Даљи развој законодавства у овој области, који настаје као последица процеса приступања ЕУ, доноси и нова искушења пред јединице локалне самоуправе. Додатни изазов је у томе што се отварају питања која су везана за инвестиције у комуналне системе у власништву локалних самоуправа и за инвестиције у енергетску ефикасност у зградарству. Квалитетан одговор на ове изазове захтева озбиљне аналитичке и управљачке капацитете. Постоји простор да се СКГО ангажује у пружању помоћи локалним самоуправама како би се обезбедило да јавне инвестиције донесу и највеће могуће јавне користи. Квалитетно спровођење законодавства ЕУ које је пред нама може захтевати и иновативне начине рада система даљинског грејања. То је велики задатак и за развијеније локалне самоуправе те ће свака помоћ коју СКГО може да пружи на ту тему бити драгоцен.

Унапређење спровођења система енергетског менаџмента, унапређење оквира за праћење стварних уштеда услед управљања енергијом, питање индивидуалног мерења испоручене топлотне енергије, као и могућности оснивања фондова за енергетску ефикасност на локалу који би деловали и према грађанима јесу главни изазови у којима СКГО може да помогне локалним самоуправама. Како би СКГО била у позицији да то учини, потребно је и појачање капацитета јединица које се баве овим питањима унутар СКГО.

4. ПРИЛОГ 1: Одредбе Закона о ефикасном коришћењу енергије и Закона о енергетици од значаја за локалну самоуправу⁶

Члан закона	Обавеза
Закон о енергетици	
Члан 5.	Енергетски субјекти, Агенција и јединице локалне самоуправе на захтев Министарства, односно надлежног органа аутономне покрајине, дужни су да доставе податке за израду Програма у року од 30 дана од дана достављања захтева.
Члан 10.	Статус енергетски угроженог купца може се стећи и на основу захтева који се подноси јединици локалне самоуправе, а која издаје акт о стицању статуса за енергетски угроженог купца.
Члан 13.	Енергетски субјекти, Агенција, министарства надлежна за одговарајућу област, надлежни органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе на захтев Министарства, односно надлежног органа аутономне покрајине, дужни су да доставе податке за израду Енергетског биланса у року од 30 дана од дана достављања захтева.
Члан 15.	Аутономна покрајина и јединице локалне самоуправе дужне су да у својим плановима развоја планирају потребе за енергијом на свом подручју, као и услове и начин обезбеђивања неопходних енергетских капацитета у складу са Стратегијом и Програмом.
Члан 32.	Поверава се јединици локалне самоуправе издавање енергетских дозвола из члана 30. став 3. тач. 9) и 10) овог закона [за објекте] који се граде на њеном подручју.
Члан 35.	На захтев имаоца енергетске дозволе, Министарство, односно јединица локалне самоуправе, може продужити рок важења енергетске дозволе најдуже за још једну годину.
Члан 65.	Национални акциони план посебно садржи: [...] 7) мере за остварење планираних удела енергије из обновљивих извора које нарочито укључују: подстицајне мере, механизме сарадње, сарадњу локалних, покрајинских и републичких органа, политику развоја ресурса биомасе у енергетске сврхе, као и њихове ефекте

⁶ Претрага по кључним речима „локална самоуправа”

Члан закона	Обавеза
Члан 69.	Министарство је дужно да, у сарадњи са другим државним органима, уз учешће аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе, изradi одговарајуће информације, програме, обуке и упутства у циљу информисања грађана о предностима и практичним аспектима развоја и коришћења енергије из обновљивих извора енергије.
Члан 356.	Енергетски субјект који обавља делатност дистрибуције топлотне енергије (у даљем тексту: дистрибутер топлотне енергије) врши дистрибуцију топлотне енергије под условима утврђеним овим законом и прописима које доноси јединица локалне самоуправе.
Члан 357.	Дистрибутер топлотне енергије одговоран је за остваривање плана развоја из става 2. овог члана, о чему подноси годишњи извештај јединици локалне самоуправе.
Члан 358.	Дистрибутер топлотне енергије доноси правила о раду дистрибутивног система уз сагласност јединице локалне самоуправе Правила из става 1. овог члана објављују се у гласилима јединица локалне самоуправе, као и на интернет страници дистрибутера топлотне енергије.
Члан 359.	Енергетски субјект који обавља делатност снабдевања топлотном енергијом (у даљем тексту: снабдевач топлотном енергијом) врши снабдевање топлотном енергијом крајњих купаца под условима утврђеним овим законом и прописима које доноси јединица локалне самоуправе.
Члан 360.	Садржај уговора из става 1. овог члана прописује јединица локалне самоуправе.
Члан 361.	Јединица локалне самоуправе издаје лиценце за обављање енергетских делатности: производња, дистрибуција и снабдевање топлотном енергијом, води регистар издатих лиценци и евиденцију произвођача топлотне енергије снаге од 0,1 MW до 1 MW, својим прописом утврђује услове испоруке и снабдевања топлотном енергијом купаца на свом подручју, права и обавезе произвођача, дистрибутера, снабдевача и крајњих купаца топлотне енергије, доноси пропис којим се уређује начин расподеле трошкова са заједничког мерног места у топлотној предајној станици и услови и начин одржавања дела система од завршетка дистрибутивног система до крајњег купца укључујући и његову грејну опрему, права и обавезе крајњих купаца топлотне енергије, посебно у случају престанка уговора, као и услове за подношење и решавање захтева крајњег купца за обуставу испоруке топлотне енергије, даје сагласност на цене топлотне енергије и прописује друге услове за обезбеђење поузданог и сигурног снабдевања купаца топлотном енергијом, у складу са законом. Јединица локалне самоуправе може основати један енергетски субјект за обављање делатности производње топлотне енергије, дистрибуције и снабдевања купаца топлотном енергијом, при чему се актом о оснивању утврђују услови и начин обављања за сваку од ових делатности.
Члан 363.	Сагласност на цене из ст. 1. и 3. овог члана даје јединица локалне самоуправе.
Члан 364.	Купац топлотне енергије, коме се испоручује топлотна енергија, може стећи статус угроженог купца, под условима и на начин прописан актом из члана 10. овог закона или у складу са посебним законом или актом јединице локалне самоуправе.

Члан закона	Обавеза
Члан 365.	Јединица локалне самоуправе прописује подстицајне мере и услове за стицање статуса повлашћеног произвођача топлотне енергије, критеријуме за стицање испуњености тих услова и утврђује начин и поступак стицања тог статуса.
Члан 366.	Јединица локалне самоуправе води регистар повлашћених произвођача топлотне енергије, који садржи нарочито податке о постројењима за производњу топлотне енергије, локацији на којој се налазе, инсталисаној снази топлане, времену предвиђеном за експлоатацију, условима изградње и експлоатације за то постројење, врсти примарног извора који користи и субјектима који обављају енергетску делатност производње топлотне енергије у тим објектима. Јединица локалне самоуправе на захтев Министарства, а најмање једанпут годишње обавештава Министарство о подацима садржаним у регистру из става 1. овог члана, на обрасцу чију садржину прописује Министар. Надлежни орган јединице локалне самоуправе, са територије аутономне покрајине, доставља надлежном покрајинском органу за питања енергетике податке из регистра из става 1. овог члана, до краја јуна текуће године о стању на дан 31. децембра претходне године.
Члан 367.	Енергетски субјекти, аутономна покрајина, јединице локалне самоуправе и физичка лица из члана 70. став 5. овог закона, дужни су да на захтев Министарства, доставе све податке неопходне за обављање послова из делокруга рада Министарства.
Закон о ефикасном коришћењу енергије	
Члан 5.	24) механизми енергетске ефикасности јесу општи инструменти које користе Влада, органи државне управе и други државни органи или друга тела у Републици Србији, органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, као и друге јавне службе ради стварања оквира подршке или подстицаја за учеснике на тржишту да пружају и набављају енергетске услуге и примењују мере за побољшање енергетске ефикасности; 29) програм енергетске ефикасности јесте плански документ који доноси јединица локалне самоуправе, односно други обвезник система енергетског менаџмента о планираном начину остваривања и величини планираног циља уштеде енергије, за период од најмање три године; 38) систем енергетског менаџмента јесте систем организованог управљања енергијом који обухвата најшири скуп регулаторних, организационих, подстицајних, техничких и других мера и активности, као и организованог праћења и анализе производње, преноса, дистрибуције и потрошње енергије, које у оквирима својих овлашћења, утврђују и спроводе органи државне управе, органи јединица локалне самоуправе и обвезници система енергетског менаџмента;
Члан 6.	Основни акти којима се утврђује политика ефикасног коришћења енергије су: [...] 4) Програм и план енергетске ефикасности, које доноси јединица локалне самоуправе;
Члан 9.	Органи државне управе, надлежни органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, у оквиру својих надлежности, одговорни су за спровођење Акционог плана и достављају Министарству податке неопходне за праћење спровођења Акционог плана.

Члан закона	Обавеза
Члан 10.	Јединица локалне самоуправе, као обвезник система енергетског менаџмента, доноси програм енергетске ефикасности, у складу са Стратегијом и Акционим планом. Програм енергетске ефикасности садржи нарочито: 3) предлог мера и активности које ће обезбедити ефикасно коришћење енергије, и то: (1) план енергетске санације и одржавања јавних објеката које користе органи јединице локалне самоуправе, јавне службе и јавна предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе,
Члан 12.	План енергетске ефикасности који доноси јединица локалне самоуправе, односно други обвезник система енергетског менаџмента детаљније разрађује мере и активности из програма из чл. 10. и 11. овог закона, а садржи нарочито: мере и активности којима се предвиђа ефикасно коришћење енергије, носиоце и рокове за спровођење планираних активности, очекиване резултате за сваку од мера, односно активности, финансијске инструменте (изворе и начин обезбеђивања) предвиђене за спровођење планираних мера.
Члан 16.	Обвезници система енергетског менаџмента [...] су: [...] 4) органи државне управе и други органи Републике Србије, органи аутономне покрајине, органи јединица локалне самоуправе са више од 20.000 становника, као и друге јавне службе које користе објекте у јавној својини.
Члан 47.	Надлежни органи јединица локалне самоуправе дужни су да у тарифни систем за услуге даљинског грејања укључе као један од елемената за обрачун цене услуге грејања и измерену, односно стварно предату количину топлотне енергије. Надлежни органи јединица локалне самоуправе дужни су да купце топлотне енергије обавесте о почетку примене тарифног система из става 1. овог члана и на јасан и разумљив начин купцу образложе методологију формирања цене услуге грејања.
Члан 51.	Јавна комунална предузећа и друга привредна друштва која врше дистрибуцију топлотне енергије дужна су да: [...] 5) примене тарифни систем из члана 47. став 1. овог закона, у року који пропише надлежни орган јединице локалне самоуправе, који не може бити дужи од 18 месеци од дана ступања на снагу овог закона.
Члан 58.	Средства за финансирање послова из члана 57. овог закона обезбеђују се из: [...] 2) буџета аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе;
Члан 63.	Надлежни орган аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе својим актом може утврдити посебне финансијске и друге подстицаје, оснивање буџетских фондова, као и коришћење средстава из постојећих сопствених фондова за реализацију пројеката и других активности за ефикасно коришћење енергије на својој територији, у складу са законом и прописима који регулишу рад ових органа. О својим активностима у смислу става 1. овог члана, надлежни орган аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе дужан је да у циљу вођења националне евиденције обавести Министарство и на захтев Министра достави информације о спроведеним активностима

Члан закона	Обавеза
Члан 71.	Надлежни орган јединице локалне самоуправе са више од 20.000 становника дужан је да донесе програм унапређења енергетске ефикасности у превозу на период од три године.
Члан 73.	Агенција за безбедност саобраћаја, на захтев јединице локалне самоуправе, доставља релевантне податке за израду програма унапређења енергетске ефикасности у превозу.
Члан 93.	Надлежни органи јединица локалне самоуправе, надлежни органи аутономне покрајине и надлежни органи државне управе и други органи Републике Србије из члана 16. тачка 4) овог закона, ради извршавања обавеза које имају као обвезници система, ускладиће свој рад најкасније у року од 12 месеци од дана ступања на снагу овог закона, осим ако овим законом није другачије прописано.
Члан 95.	Надлежни орган јединице локалне самоуправе дужан је да усклади тарифни систем за услуге даљинског грејања из члана 47. став 1. овог закона у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

5. ПРИЛОГ 2:

Законодавство ЕУ у области енергетске ефикасности са којим је потребно ускладити правне норме у Републици Србији до 2021. године према Националном програму за усвајање правних тековина Европске Уније⁷

Назив акта	Интернет адреса
Directive 2012/27/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on energy efficiency, amending Directives 2009/125/EC and 2010/30/EU and repealing Directives 2004/8/EC and 2006/32/EC	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32012L0027
Directive 2010/31/EU of the European Parliament and of the Council of 19 May 2010 on the energy performance of buildings.	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32010L0031
Directive 2009/125/EC of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 establishing a framework for the setting of ecodesign requirements for energy-related products	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32009L0125
Council Directive 2013/18/EU of 13 May 2013 adapting Directive 2009/28/EC of the European Parliament and of the Council on the promotion of the use of energy from renewable sources, by reason of the accession of the Republic of Croatia	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32013L0018
Directive 2009/28/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the promotion of the use of energy from renewable sources and amending and subsequently repealing Directives 2001/77/EC and 2003/30/EC	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32009L0028

⁷ http://www.mei.gov.rs/upload/documents/nacionalna_dokumenta/npaa/npaa_2018_2021.pdf, стр. 686–688.

Назив акта	Интернет адреса
Commission Regulation (EU) No 801/2013 of 22 August 2013 amending Regulation (EC) No 1275/2008 with regard to ecodesign requirements for standby, off mode electric power consumption of electrical and electronic household and office equipment, and amending Regulation (EC) No 642/2009 with regard to ecodesign requirements for televisions	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013R0801
Commission Regulation (EC) No 1275/2008 of 17 December 2008 implementing Directive 2005/32/EC of the European Parliament and of the Council with regard to ecodesign requirements for standby and off mode electric power consumption of electrical and electronic household and office equipment	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32008R1275
Commission Regulation (EU) No 814/2013 of 2 August 2013 implementing Directive 2009/125/EC of the European Parliament and of the Council with regard to ecodesign requirements for water heaters and hot water storage tanks	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0814
Commission Regulation (EU) No 813/2013 of 2 August 2013 implementing Directive 2009/125/EC of the European Parliament and of the Council with regard to ecodesign requirements for space heaters and combination heaters	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0813
Commission Regulation (EU) No 617/2013 of 26 June 2013 implementing Directive 2009/125/EC of the European Parliament and of the Council with regard to ecodesign requirements for computers and computer servers	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0617
Commission Regulation (EU) No 932/2012 of 3 October 2012 implementing Directive 2009/125/EC of the European Parliament and of the Council with regard to ecodesign requirements for household tumble driers	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32012R0932
Commission Regulation (EU) No 1015/2010 of 10 November 2010 implementing Directive 2009/125/EC of the European Parliament and of the Council with regard to ecodesign requirements for household washing machines	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32010R1015
Commission Regulation (EU) No 1016/2010 of 10 November 2010 implementing Directive 2009/125/EC of the European Parliament and of the Council with regard to ecodesign requirements for household dishwashers	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32010R1016
Commission Regulation (EC) No 643/2009 of 22 July 2009 implementing Directive 2005/32/EC of the European Parliament and of the Council with regard to ecodesign requirements for household refrigerating appliances	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32009R0643
Commission Regulation (EC) No 107/2009 of 4 February 2009 implementing Directive 2005/32/EC of the European Parliament and of the Council with regard to ecodesign requirements for simple set-top boxes	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32009R0107
Commission Regulation (EC) No 642/2009 of 22 July 2009 implementing Directive 2005/32/EC of the European Parliament and of the Council with regard to ecodesign requirements for televisions	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32009R0642

Назив акта	Интернет адреса
Commission Regulation (EU) No 206/2012 of 6 March 2012 implementing Directive 2009/125/EC of the European Parliament and of the Council with regard to ecodesign requirements for air conditioners and comfort fans	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32012R0206
Commission Delegated Regulation (EU) No 812/2013 of 18 February 2013 supplementing Directive 2010/30/EU of the European Parliament and of the Council with regard to the energy labelling of water heaters, hot water storage tanks and packages of water heater and solar device	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013R0812
Regulation (EC) No 1222/2009 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the labelling of tyres with respect to fuel efficiency and other essential parameters	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=celex:32009R1222
Directive (EU) 2015/1513 of the European Parliament and of the Council of 9 September 2015 amending Directive 98/70/EC relating to the quality of petrol and diesel fuels and amending Directive 2009/28/EC on the promotion of the use of energy from renewable sources	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX%3A32015L1513
Commission Regulation (EU) No 66/2014 of 14 January 2014 implementing Directive 2009/125/EC of the European Parliament and of the Council with regard to ecodesign requirements for domestic ovens, hobs and range hoods	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0066
Commission Regulation (EU) No 666/2013 of 8 July 2013 implementing Directive 2009/125/EC of the European Parliament and of the Council with regard to ecodesign requirements for vacuum cleaners	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32013R0666

Стална конференција градова и општина

Савез градова и општина Србије

Македонска 22/VIII
11000 Београд
Србија

Тел: 011 3223 446
Факс: 011 3221 215
E-mail: secretariat@skgo.org

www.skgo.org
www.facebook.com/skgo.sctm
www.twitter.com/skgo_sctm

ISBN 978-86-88459-99-0

9 788688 459990 >